

Werkwijzer bij Wie maalt om de molens?

Opzet

Met het project ‘Wie maalt om de molens?’ breiden de kinderen hun kennis over molens uit. Ze voeren verschillende opdrachten uit over de geschiedenis, werking en bouw van molens. Dagboekfragmenten van molenaarsknecht Janus van de Wind vormen de rode draad van het project. Hij wordt geconfronteerd met zijn baas die na een klap van de molen alle molens in Nederland wil vernietigen. De knecht wil dit natuurlijk voorkomen en roept de hulp van de kinderen in de klas in. Om de knecht te helpen, moeten de kinderen het fictieve keurmerk van Vereniging De Hollandsche Molen voor een molen zien te bemachtigen. Om in aanmerking te komen voor het keurmerk dient een molen aan bepaalde eisen te voldoen. Aan deze eisen kunnen de kinderen voldoen door de volgende opdrachten uit te voeren:

- a. Een informatiebord maken voor de bezoekers van de molen.
- b. Een maquette of tekening maken met een dwarsdoorsnede van de molen.
- c. Een folder maken voor de bezoekers van de molen. Daarin staat algemene informatie over de geschiedenis van molens, de werking en functie van molens en de verschillende soorten molens.
- d. Weten welke verschillende wiekstanden er zijn en zelf twee nieuwe wiekstanden bedenken. Hierbij moeten de kinderen denken aan het gebruik van speciale attributen of zeilen om aan de wieken te hangen.
- e. Een onderzoek doen naar de biotoop (omgeving) van de molen.

Janus vraagt de kinderen ook nog om voor hem een personeelsadvertentie te maken voor extra personeel in de molen.

Als de kinderen een weergave van hun verzamelde informatie opsturen, ontvangt Janus van de Wind het keurmerk. Janus laat dan het keurmerk eerst aan zijn baas zien. Hij heeft namelijk met zijn baas afgesproken dat deze zijn wilde plannen staakt als Janus hem een recent afgegeven keurmerk kan laten zien. Daarna sturen de knecht en de herstellende molenaar het keurmerk naar de kinderen als dank voor hun inzet.

Kinderen sturen hun informatie op

Janus ontvangt het keurmerk

Janus laat het keurmerk aan de molenaar zien

molenaar staakt zijn plannen

molenaar en knecht sturen het keurmerk door naar de kinderen.

Organisatorische aanwijzingen

Voor u verder leest, is het handig om eerst de dagboekfragmenten, de brief en de eisen te lezen. U kunt de organisatorische aanwijzingen dan beter plaatsen.

Benodigde materialen

a. Map met:

- **Informatie voor de docent.**
- **Molenkrant De Molenwiek.** Aan deze krant zijn opdrachten gekoppeld. Zorg dat er per tweetal (een kopie van) een molenkrant is. U kunt de krant zelf kopiëren, downloaden van www.moleneducatief.nl of u kunt extra exemplaren van de krant aanvragen via info@moleneducatief.nl.
- **Brief van de molenaarsknecht.** De kinderen mogen de brief van de molenaarsknecht pas zien als u het eerste deel van de dagboekfragmenten heeft voorgelezen.

b. Website www.moleneducatief.nl. Van deze website heeft u de volgende onderdelen nodig:

- **Dagboekfragmenten: Wie maalt om de molens?** U leest de dagboekfragmenten niet in één keer achter elkaar voor. In de fragmenten is aangegeven tot waar u moet lezen. In deze werkwijzer leest u vervolgens welke activiteiten er volgen na het lezen van de betreffende fragmenten.
- **Eisen voor het keurmerk.** Uit deze eisen volgen de activiteiten die de kinderen moeten doen. U kunt de kinderen naar deze eisen laten zoeken, maar u kunt de eisen ook zelf van tevoren uitprinten.

Voor de uitvoering van de opdrachten hebben de kinderen nodig:

- Een molen en een molenaar.
- Computers met internet.
- Informatieve boeken over molens. Enkele suggesties vindt u verderop in deze werkwijzer.

Tijd

Dit project is flexibel opgezet. U kunt zelf bepalen hoeveel tijd u aan het project wilt besteden. Als u alle opdrachten wilt laten uitvoeren zult u ongeveer veertien uur verspreid over twee weken met het project bezig zijn. Maar u kunt ook onderdelen weglaten. De volgende onderdelen kunnen weggelaten worden: opdrachten bij de molenkrant, een of meerdere eisen, maken van de personeelsadvertentie en de afsluitende opdrachten. Als u een of meerdere eisen weg wilt laten moet u zelf de tekst met eisen aanpassen. Wanneer u de personeelsadvertentie weglaat betekent dit dat u dagboekfragmenten deel 2 over kunt slaan.

Molen in de buurt

De kinderen moeten de opdrachten uitvoeren over een molen in de buurt van de school. Op de site www.molens.nl (Het Molenbestand) kunt u zien welke molens er bij u in de buurt zijn. Heeft u hulp nodig bij het zoeken van een molen, dan kunt u contact opnemen met Ingeborg Pouwels van Vereniging De Hollandsche Molen (020-623 87 03). Zorg dat de kinderen tijdens het molenbezoek een duidelijk doel koppelen aan het bezoek. Wat hopen ze tijdens hun bezoek te weten te komen?

Ontvangst van het keurmerk

Om het keurmerk te ontvangen moeten de kinderen een weergave van hun activiteiten opsturen naar molenaarsknecht Janus. Dit kan zowel per mail naar info@moleneducatief.nl als per post naar Molen 't Swarte Schaep, Domstraat 6, 3512 JB Utrecht. Vergeet niet om duidelijk de adresgegevens van uw school te vermelden. Vereniging De Hollandsche Molen zorgt ervoor dat u uiterlijk na vier werkdagen het keurmerk ontvangt.

Stappen

Het project bestaat uit de volgende stappen:

1. Molenkrant De Molenwiek bekijken **en een of meer van de bijbehorende opdrachten maken.**
2. Dagboekfragmenten deel 1 lezen.
3. Brief en eisen voor het keurmerk lezen.
4. Plan van aanpak maken.
5. Plan van aanpak uitvoeren: informatie verzamelen, verwerken en aan elkaar presenteren.
- 6. Dagboekfragmenten deel 2 lezen.**
- 7. Opnieuw plan van aanpak maken.**
- 8. Plan van aanpak uitvoeren: informatie verzamelen, verwerken en aan elkaar presenteren.**
9. Resultaten opsturen.
10. Dagboekfragmenten deel 3 lezen.
11. Ontvangst keurmerk **+ afsluitende opdrachten.**

(rood = optioneel)

Wanneer u alle opdrachten uitvoert kan de planning er zo uitzien:

Dag 1: Molenkrant bekijken en opdrachten maken.

Dag 2: Dagboekfragmenten deel 1 lezen, brief + eisen keurmerk lezen, plan van aanpak maken.

Dag 3: Uitvoeren.

Dag 4: Uitvoeren.

Dag 5: Uitvoeren en aan elkaar presenteren.

Dag 6: Dagboekfragmenten deel 2 lezen + opnieuw plan van aanpak maken.

Dag 7: Uitvoeren.

Dag 8: Resultaten opsturen.

Dag 9: Dagboekfragmenten deel 3.

Dag 10: Ontvangst keurmerk + afsluitende opdrachten.

Hieronder worden de verschillende stappen nader toegelicht.

Stap 1: Molenkrant bekijken.

Ter introductie van het project bekijken de kinderen de molenkrant. Zorg dat er per tweetal een molenkrant is. Laat de kinderen naar aanleiding van de krant in tweetallen een of meerdere opdrachten uitvoeren. De antwoorden van de opdrachten kunt u vinden op pagina 9 en 10.

Opdrachten bij de molenkrant:

Spreekwoorden

In de artikelen over molenaar Swarteschaep staan drie spreekwoorden over molens. Laat de kinderen de spreekwoorden zoeken. Vervolgens bedenken de kinderen eerst zelf wat de betekenis van de spreekwoorden zou kunnen zijn. Daarna zoeken ze de juiste betekenissen op in een spreekwoordenboek of op internet. Bijvoorbeeld op www.spreekwoord.nl, www.spreekwoorden.nl, www.spreekwoord.net of www.moleneducatief.nl.

Laat daarna de kinderen een spreekwoord uitkiezen en een van de volgende opdrachten uitvoeren:

- Een verhaal schrijven waarin het spreekwoord gebruikt wordt of waarin de betekenis van het spreekwoord duidelijk wordt.
- Een tekening maken van de letterlijke of figuurlijke betekenis van het spreekwoord. De leerlingen bekijken elkaars tekeningen en proberen te raden welk spreekwoord hun klasgenoot heeft getekend.

Tot slot bedenken de kinderen zelf spreekwoorden rondom molens en ze bedenken er ook een betekenis bij.

Plannen van Swarteschaep

In de krant staan verschillende artikelen over de plannen van molenaar Swarteschaep om alle molens in Nederland te vernietigen. Laat de kinderen een kort betoog schrijven waarin ze vertellen wat ze van de plannen van Swarteschaep vinden. Vinden ze het wel of niet belangrijk dat er altijd molens in Nederland blijven staan? Laat ze ook argumenten bij hun mening geven. Indien nodig kunt u de kinderen enkele aanwijzingen geven. Ze kunnen in hun betoog bijvoorbeeld de antwoorden op de volgende vragen verwerken:

- Zijn ze zelf wel eens in een molen geweest? Zo ja, hoe vonden ze dat?
- Denken ze dat molens vroeger belangrijk waren in Nederland?
- Vinden ze molens mooi of niet?
- Wat vinden de meeste toeristen van de molens?

U kunt ook een klassendiscussie organiseren. U verdeelt de klas in voor- en tegenstanders van de plannen van Swarteschaep. De kinderen vertegenwoordigen dus niet per definitie hun werkelijke standpunt.

Soorten molens

In de krant staan verschillende soorten molens. Laat de kinderen de verschillende soorten molens in de krant opzoeken. Kunnen de kinderen bedenken welke soorten molens er nog meer zijn? Eventueel zoeken de kinderen op internet naar andere soorten molens.

Onderdelen molen

In de krant worden verschillende onderdelen van molens genoemd. Laat de kinderen de onderdelen zoeken en bedenken wat de functie van de verschillende onderdelen zou kunnen zijn.

Stap 2: Dagboekfragmenten deel 1 lezen.

Herinner de kinderen aan de teksten in De Molenwiek. Vertel dat u dagboekfragmenten van de molenaarsknecht Janus van de Wind heeft gevonden op internet. Lees de dagboekfragmenten deel 1 voor. Laat de kinderen na het voorlezen van de dagboekfragmenten kort reageren. Kunnen ze bijvoorbeeld voorspellen wat er gaat gebeuren? Leggen ze de link met de krant die ze hebben gelezen?

Stap 3: Brief en eisen voor het keurmerk lezen.

Stap 3 kunt u direct laten volgen op stap 2, maar u kunt hier ook een dag tussen laten zitten. U vertelt dan de volgende dag dat er een brief is gekomen en u leest de brief voor. Bespreek klassikaal wat het probleem is en wat de kinderen kunnen doen om te helpen. Komen de kinderen op het idee om op zoek te gaan naar de eisen voor het keurmerk? U kunt de kinderen zelf het keurmerk laten zoeken op de site of u zorgt dat u de eisen van tevoren heeft uitgeprint.

Stap 4: Plan van aanpak maken.

De kinderen maken naar aanleiding van de eisen klassikaal een plan van aanpak. Ze bespreken voor elke eis wat er precies moet gebeuren.

Eisen:

- a. Een informatiebord maken voor de bezoekers van de molen. De kinderen moeten de benodigde informatie zoeken bij een molen in de buurt.
- b. Maquette of tekening met een dwarsdoorsnede van de molen.
Hiervoor moeten de kinderen eerst achterhalen hoe een molen eruitziet. Uit welke onderdelen bestaat een molen? Vervolgens bedenken ze met welk materiaal ze de maquette of tekening gaan maken.
- c. Een folder maken voor de bezoekers van de molen. Daarin staat algemene informatie over de geschiedenis van molens, de werking en functie van molens en de verschillende soorten molens. De kinderen kunnen de informatie in de bibliotheek zoeken, op internet of ze kunnen gaan praten met iemand die veel over molens weet.
- d. Wiekstanden.

De kinderen moeten informatie zoeken over verschillende wiekstanden. Ze moeten weten welke wiekstanden er zijn en wat de verschillende wiekstanden betekenen. Vervolgens bedenken ze nieuwe wiekstanden en daarbij behorende betekenissen. Voor het bedenken van nieuwe standen moeten ze denken aan het gebruik van materialen om aan de wieken te hangen, bijvoorbeeld een schoen of een speciale vlag. Ook kunnen een of meerdere wieken met (verschillende kleuren) zeilen worden afgedekt. Groene zeilen betekent bijvoorbeeld dat de molenaar tijd heeft voor een klus.

- e. Een onderzoek doen naar de biotoop (omgeving) van de molen. Voor deze eis bedenken de kinderen eerst zelf aan welke voorwaarden de omgeving van een molen moet voldoen. Daarna interviewen de kinderen een molenaar om hun ideeën te controleren en uit te breiden. Een molenaar weet veel over de molenbiotoop. De kinderen bedenken van tevoren wat ze de molenaar willen vragen.

Vervolgens verdelen de kinderen de taken. Het is het handigst om de klas in vier groepen te verdelen, maar andere organisatievormen zijn ook mogelijk. Bij vier groepen is elke groep verantwoordelijk voor een gedeelte van de eisen. Een goede verdeling is:

Groep 1: Informatiebord + wiekstanden

Groep 2: Maquette

Groep 3: Folder

Groep 4: Onderzoek molenbiotoop

Binnen de groepen kunnen de kinderen ook weer een taakverdeling maken. De kinderen spreken af wie wat doet en wanneer ze dat doen. Ook wordt besproken wat het uiteindelijke resultaat moet zijn.

Stap 5: Plan van aanpak uitvoeren: informatie verzamelen, verwerken en aan elkaar presenteren.

Informatie verzamelen

De kinderen gaan op onderzoek uit. Ze verzamelen de benodigde informatie en verwerken deze. De kinderen kunnen op de volgende manieren aan informatie komen:

- Via het internet.

Sites met veel relevante informatie zijn:

www.molens.nl

www.moleneducatief.nl

www.kinderpleinen.nl, zoekterm: molen.

U kunt er ook voor kiezen een deel van deze informatie zelf al uit te printen.

- Boeken over molens, bijvoorbeeld:

Balk, J. e.a. Nederland dichterbij. Molens. The Reader's Digest, Amsterdam, 1996.

Braay, C.P. Molens in Nederland. Koog aan de Zaan, 1999.

Duin, L. e.a. Molens. Wolters-Noordhoff, Groningen, 2005.

Plomp, A. Zo gaat de molen: een reis langs molens voor kinderen. De Inktvis, 2002.

Smit, Molens in Nederland. Alphen aan de Rijn, Atrium, 1994.

Stokhuyzen, F. Molens. Uitgeverij Waanders, 2007.

Ook zijn er in vrijwel elke bibliotheek boeken te vinden over molens in de regio.

- Praten met mensen die veel over molens weten. De kinderen kunnen een molenaar uitnodigen en deze interviewen. U kunt de molenaar van tevoren inlichten dat hij benaderd gaat worden door de kinderen. Vervolgens laat u de kinderen zelf het contact leggen.

Informatie verwerken

De kinderen verwerken de gevonden informatie.

Informatie uitwisselen

De kinderen wisselen de informatie die ze hebben gevonden met elkaar uit. Elk groepje kan bijvoorbeeld een korte presentatie houden. De andere kinderen beelden zich tijdens de presentatie in dat ze lid zijn van Vereniging De Hollandsche Molen. Ze beoordelen of de gegeven informatie goed genoeg is om in aanmerking te komen voor het keurmerk. Indien nodig past het presentatiegroepje hun informatie nog aan.

Stap 6: Dagboekfragmenten deel 2 lezen.

Voordat u dagboekfragmenten deel 2 gaat lezen, blikt u eerst terug: wat is er gebeurd en wat hebben de kinderen gedaan? Daarna leest u de fragmenten tot aan de bespreking.

Stap 7: Opnieuw plan van aanpak maken.

Naar aanleiding van de dagboekfragmenten bedenken de kinderen weer wat ze moeten doen en maken ze een plan hoe ze dit gaan doen. Anders dan bij stap 3 en 4 werken alle groepjes aan dezelfde opdracht.

De kinderen moeten een personeelsadvertentie maken voor een extra hulp in de molen. Ze kunnen bijvoorbeeld eerst in kranten voorbeelden van personeelsadvertenties bekijken. In De Molenwiek staat ook een voorbeeld. Daarna bedenken ze welke informatie ze in hun personeelsadvertentie willen verwerken en hoe ze deze informatie willen opschrijven.

Stap 8: Plan van aanpak uitvoeren: informatie verzamelen, verwerken en aan elkaar presenteren.

De kinderen voeren hun plan uit. Daarna vergelijken ze de advertenties van de verschillende groepjes met elkaar. Welke informatie staat er in de advertentie? Is de informatie compleet? Hoe is de informatie opgeschreven? Vervolgens maken de kinderen op basis van deze vergelijking gezamenlijk een nieuwe advertentie waarin ze alle goede aspecten van de verschillende advertenties met elkaar combineren of ze kiezen een van de gemaakte advertenties uit om op te sturen.

Stap 9: Resultaten opsturen.

Om het keurmerk te ontvangen moeten de kinderen een weergave van hun activiteiten opsturen. De adressen vindt u bij de organisatorische aanwijzingen. De kinderen beslissen gezamenlijk wat zij op willen sturen. Enkele mogelijkheden zijn: een verslag van de activiteiten of een of meerdere foto's van bijvoorbeeld de maquette of de teksten voor op het informatiebord of in de folder. Maar ook andere creatieve oplossingen zijn mogelijk.

Voor de motivatie van de kinderen is het belangrijk om elk groepje wat op te laten sturen. Ook kunnen de kinderen een advertentietekst opsturen. Dit is voor het verkrijgen van het keurmerk voor de molenaarsknecht echter niet noodzakelijk.

Stap 10: Laatste deel van de dagboekfragmenten lezen.

Lees dagboekfragmenten deel 3 voor. Kom samen tot de conclusie dat jullie binnenkort het keurmerk zullen ontvangen.

Stap 11: Ontvangst keurmerk + afsluitende opdrachten.

De klas heeft het keurmerk ontvangen. De kinderen kiezen een plek om het keurmerk op te hangen.

Tot slot kunt u een of meerdere van de volgende afsluitende opdrachten uit laten voeren:

- Keurmerk. Het keurmerk is toe aan een nieuw uiterlijk. De kinderen bedenken het nieuwe keurmerk.
- De Molenwiek. De kinderen schrijven een artikel voor de volgende editie van De Molenwiek. Mogelijke onderwerpen voor het artikel: hoe is het nu met Swarteschaep, interview met een molenaar of bezoek aan een molen.
- Toekomst van molens. Mogelijke activiteiten: ingezonden brief schrijven naar een krant. In de brief vertellen ze waarom ze het belangrijk vinden om de molens te behouden; activiteiten bedenken die molenaars in hun molen kunnen doen om bezoekers naar hun molen te trekken.

Antwoorden

Spreekwoorden

Dat ligt hem als een molensteen op het hart = Het is een zware (emotionele) last.

De molen is door de vang = Het is een hopeloze situatie.

Wie het eerst komt, die het eerst maalt = Wie er het eerst is, krijgt voorrang en heeft de meeste rechten.

Wellicht hebben de kinderen ook het spreekwoord 'Hij heeft een klap van de molen gekregen gevonden'. Dit spreekwoord wordt hier eigenlijk in eerste instantie letterlijk gebruikt. De figuurlijke betekenis, hij is niet helemaal bij zijn verstand, is echter zeker ook van toepassing.

Soorten molens

In De Molenwiek worden genoemd:

korenmolen, papiermolen, houtzaagmolen, poldermolen, watermolen, oliemolen.

Andere soorten molens: biksteenmolen, eekmolen, cacaomolen, grutmolen, krijtmolen, mosterdmolen, pelmolen, rosmolen, snuifmolen, verfmolen.

Onderdelen van molens

In de krant worden de volgende onderdelen van molens genoemd:

- Kap = bovenste deel van een molen. De kap kan draaien.
- Lier = werktuig om spullen mee op te hijsen.
- Luiwerk = installatie op een windmolen voor het ophijzen (luien) en laten zakken (afschieten) van zakken graan en meel.
- Molensteen = steen waartussen bijvoorbeeld het graan wordt gemalen.
- Stelling = houten omloop rond hoge windmolens. Vanaf de stelling kunnen de wieken bediend worden.
- Vang = rem van een windmolen. De vang grijpt om het bovenwiel.
- Wieken = de vier balken met latten (en zeilen) eraan die door de wind worden rondgedraaid.

De informatie die de kinderen nodig hebben voor de verschillende eisen voor het keurmerk kunt u allemaal terug vinden op deze site. In het algemene deel vindt u bij 'Alles over molens' algemene informatie over molens. In het docentendeel kunt u specifieke informatie over de koren-, polder- en watermolens vinden.

Advertentietekst

In de advertentietekst moet aandacht worden besteed aan:

- Taken van de nieuwe knecht.
- Eisen die aan de knecht worden gesteld.
- Arbeidsvoorwaarden als aantal uren en salaris.
- Reactiemogelijkheden, bijvoorbeeld reactiedatum, (mail)adres.